

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

nøglehullet

NR. 3, 1992

TIL LOKAL-
HISTORIEN

NYT FRA LOKALHISTORISK ARKIV & FORENING I ALLERØD KOMMUNE

Rønneholtgård var en af Lillerøds største gårde, indtil den i 1962 blev nedlagt og siden udstykket til det store boligområde, der idag bærer navnet Rønneholtparken. To generationer gårdejere var desuden sognefogeder gennem mange år. På billedet ses stuehusets havefacade fra engang for mange år siden, da også dette havde stråtag.

MEDLEMSAKTIVITETER

TIRSDAG den 6.OKTOBER kl.19.30 på HOVEDBIBLIOTEKET :

OH - LUSERØD ! P.Sørensen-Fugholm igen.
Fhv major, HÅKON STAUNÆS, Blovstrød har gennem årene "dyrket" og sat sig grundigt ind i Per Barfoeds forunderlige digterunivers, der er blevet til en lang række humoristiske digte om P.Sørensen-Fugholm og dennes tilknytning til Blovstrød-egnen. Håkon Stau-næs' fortolkning af de helt utrolige versefødder er et festligt eksempel på den noget løsslupne lokalhistorie (på grund af sygdom blev vi nødt til at aflyse og udskyde i februar 1992)

ONSDAG den 7. OKTOBER kl 19,30 : ÅBENT HUS I ARKIVET.

ONSDAG den 4 NOVEMBER kl 19,30 : ÅBENT HUS I ARKIVET.

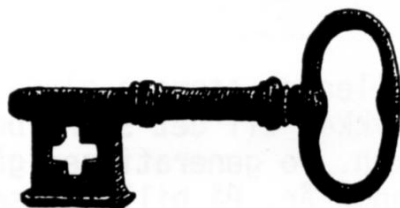
ONSDAG den 11.NOVEMBER kl. 19,30 på HOVEDBIBLIOTEKET:

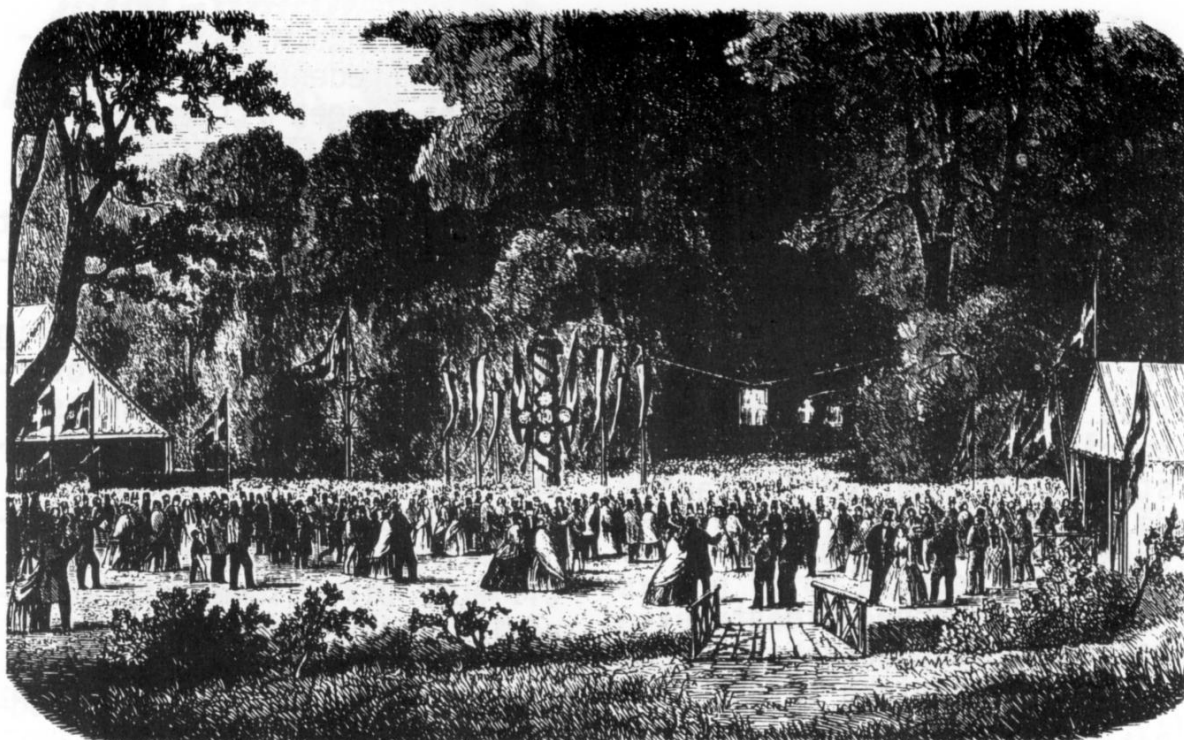
DIGTERPRÆSTEN KINGO.

SVEND ESBECH, Stadsarkivar i Frederiksberg og lokalhistoriker i Ølstykke har samlet en interessant række oplysninger om THOMAS KINGO, den berømte salmedigter, der var præst i Hillerød og Slangerup for et par hundrede år siden.

ONSDAG den 2.DECEMBER kl. 19,30: ÅBENT HUS I ARKIVET.

ONSDAG den 6.JANUAR 1993 : ÅBENT HUS I ARKIVET.

DEN STORE SKOVTUR

Den 16. september 1861 stod Hørsholm på den anden ende. Byen fejrede 100-årsdagen for frigørelsen af bønderne på Hirschholm Gods fra ufrihed og hoveri med en fest i Hørsholm Slotshave.

Jubilæet blev bl.a. anledning til stiftelsen af "Hirschholm Districts Økonomiske Selskab med det særlige Formaal at hjælpe og støtte den Deel af Landalmuen, som nu kan behøve en Haandsrækning for at opnaae bedre Kaar".

Allerede året efter tog dette selskab initiativ til endnu en

fest eller måske snarere en skovtur i slotshaven.

Man ville beværte et studenteroptog med deltagelse af ca. 800 svenske, norske og danske studenter.

Det var studenterne, der først havde grebet de ideer om frihed og enhed, der skabte røre i hele Europa. Her ville man styrke samhørigheden i det skandinaviske sprogområde, og en af de første markeringer var det store studentermøde i København i 1845 med Orla Lehmanns berømte Ridehustale.

Under Treårskrigen betød studenterskandinavismens ideer, at frivillige fra Norge og Sverige meldte sig under de danske faner, og derved fik den skandinaviske begejstring også tag i andre befolkningskredse.

Den nordiske begejstring stod i

1862 i fuldt flor, og man forventede da også befolkningens opbakning og medvirken i arrangementet for studenterne.

I Blovstrød sognearkiv ligger en skrivelse fra "Directionen" for selskabet til "Hr. Proprietair Hastrup til Sandholm", der i sin egenskab af formand for Blovstrød sogneforstanderskab var medlem af "Bestyrelsesrådet for Hirschholm Districts oekonomiske Selskab", da Blovstrød var en af de fire hørsholmske kommuner:

"Til Medlemmerne af Bestyrelsesraadet for Hirschholm Districtsoekonomiske Selskab.

Det vil formentlig være Dhr. bekendt, at et Møde af henved 800 svenske, norske og danske Studenter vil finde Sted i Kjøbenhavn midt i juni Maaned. Ligesom baade den svenske norske Konge og det svenske og norske Folk tidligere ved lignende Leilighed har viist den danske Ungdom den høieste Grad af Gjæstfrihed, en saa venlig og hjertelig Modtagelse som kun mulig, saaledes kan det ogsaa forventes at Hs. Majestæt vor Konge, saavel som det danske Folk nu ved Gjenbesøget ville hævde Fædrenes Ry for Gjæstfrihed, endog uden alt Hensyn til den store Betydning, deslige Møder have for en nøiere Tilslutning imellem Beboerne af de trende nordiske Brødreriger i alle Retninger.

Efter hvad vi underhaanden har bragt i Erfaring er det bestemt, at Deltagerne i Mødet, sandsynlig den 13de eller 14de juni, gjøre en stor Tuur over Rong-

sted, Hirschholm og Frederiksborg til Fredensborg, hvor Hs. Majestæt Kongen vil modtage Gjæsterne.

At Hirschholm District, igjennem hvilket Toget kommer til at gaae, ved denne Leilighed, ligesaa lidt som ellers, vil staae tilbage i Gjæstfrihed og venlig Imødekommen, derom ere vi overbeviste, og da vort Selskabs hele Organisation gjør det fortrinligt skikket til at Selskabet ordner og leder Gjæsternes Modtagelse og Befordring, tillader Directionen sig at foreslaa Bestyrelsesraadet, at der ved den forestaaende Generalforsamling gjøres de fornødne Forslag i saa Henseende.

For at Sagen ikke skal komme uforberedt skulle vi allerede nu tillade os foreløbig at antyde, hvorledes vi havde tænkt os at Modtagelsen hensigtsmæssigst kunde ordnes.

Gjæsterne gaae med Dampskib til Rongsted og agte derfra at spadsere til Hirschholm Slots- have, hvor de have paatænkt paa egen Bekostning at indtage en Forfriskning.

Dette sidste vil Hirschholm Districts Beboeres Gjæstfrihed imidlertid vistnok ikke tillade uagtet det jo kan have sine Vanskeligheder at skaffe Mad og Drikke til 800 Personer. At aabne en Subscription for at faa de fornødne Midler til Beværtningen kunne jo vel lade sig gjøre, men det ville blive temmelig dyrt, og vi tro, at det baade af den Grund og fordi det iøvrigt er langt venligere og smukkere, vil være at foretrække, hvis samtlige Huus-

mødre med deres Døttre og Piger ville gjøre Honneur for Gjesterne og hver især give Møde i Slotshaven med sin Madkurv, i al Tarvelighed, kun hvad Huset formaar, lidt Kjød, Ost, Brød, Smør, Øl eller Punsch.

Det hele bliver da som paa en gemytlig Familieskovtur, om end i stor Stil, hvor man uden nogen Slags Prætention samler sig om Kurvene.

Da Gjesterne udgjøre 4 store Sangforeninger behøves ingen Anstalter til Underholdning, saameget mindre som de selv føre Musikcorps med saa at der ogsaa kan faaes en Svingom paa Grønsværen.

Der bliver saaledes slet ikke tale om contante Udgifter, thi om der ogsaa kjøbes f Ex nogle

Tdr. bayersk Øl og stilles op til almindelig Afbenyttelse, saa vil dette jo kunne skee derved at nogle Familier slaa sig sammen.

Naar Festen her er sluttet hvilket vil blive henved Kl. 6, drage Gjesterne herfra til Fredensborg, og at alle som have Heste og Vogn da ville møde og kjøre for de Fremmede tør vel haabes.

Skal nu Modtagelsen kunne ordnes paa den forantydede Maade er det jo imidlertid nødvendigt at man forud kjender Antallet paa de Familier, der ville møde med Mad og Befordring, og vi ville ansee det høist ønskeligt om enhver af os i sin Kreds vilde saavidt muligt inden Generalforsamlingen skaffe Underretning derom ved Angivelsen af Vogntallet var det ønskeligt at vide hvor mange Personer hver Vogn rummer.

Directionen for Hirschholm Districtoekonomiske Selskab 11. maj 1862".

Max Jakobsen Per Jørgensen

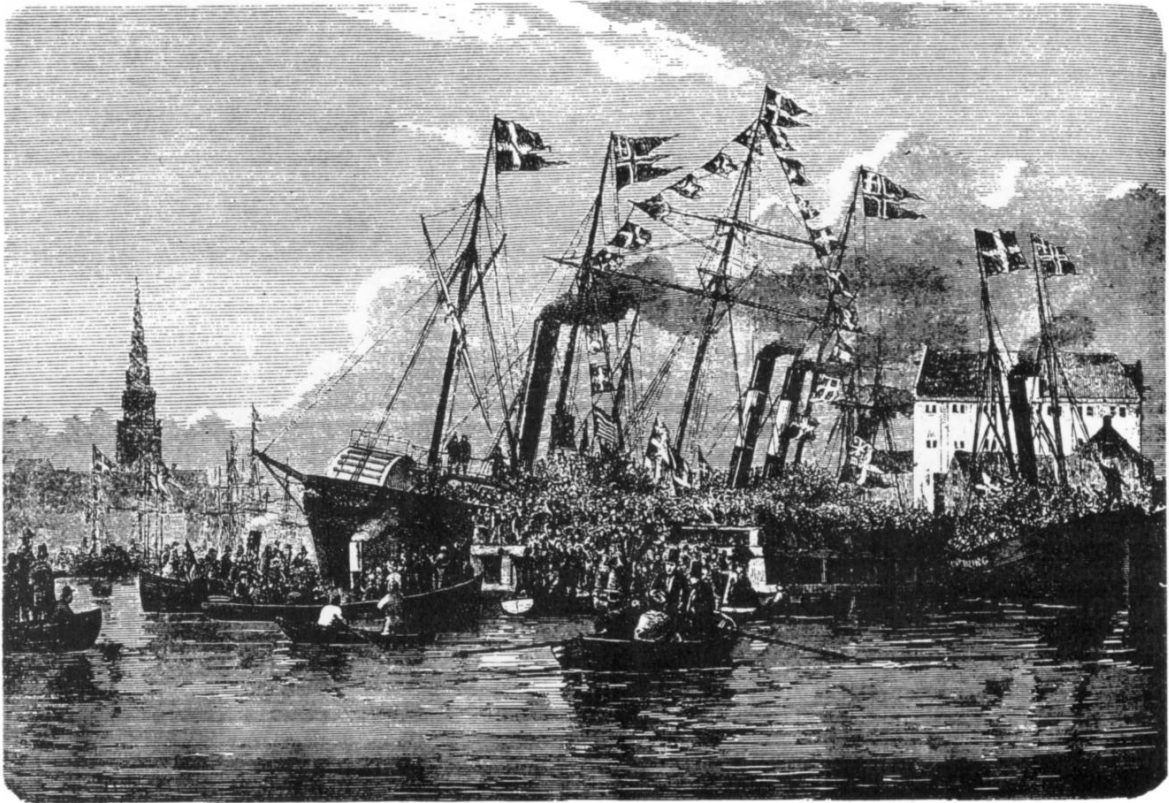
DEN STORE SKOVTUR II

Når man har læst ovenstående opråb, bliver man nysgerrig efter at få at vide, om de Blovstrødbønder ville være med. Det kan man få at vide ved at gå til datidens aviser. Det gav følgende resultat: Den lokale avis i 1862 var den konservative FREDERIKSBORG AMTSTIDENDE OG ADRESSEAVIS. Den holdt sine læsere underrettet om programmet for det 5. skandinaviske studentermøde i København, men heller ikke meget mere. Der var dog to undtagelser. Den skrev meget om studenternes ophold i Hillerød d. 14. juni og i Fredensborg den 15. juni, så hermed har man fået angivet avisens lokale horisont. I den national-liberale avis FÆDRELANDET, som fra 1840'erne var skandinavismens vigtigste talerør, er der selvfølgelig masser om mødet. Avisen bestod af 4 sider, og i mødedagene fra d. 10.-17. juni er der fra 2-3 sider referater af begivenheder, taler, folkets jubel og deltagelse i arrangementerne. Efter at have læst disse referater må man ganske nøgternt konstatere, at datidens unge må have været en stærk slægt for at holde til så fyldt et program i så mange dage.

Men tilbage til vort hovedemne: Blovstrødbønderne og mødet i Hørsholm d. 14. juni. Mødet er pænt omtalt i FÆDRELANDET, men endnu pænere og mere udførligt i BERLINGSKE TIDENDE, som var en meget større avis end Fædrelandet. Deres rejsende journalist er en mand med sans for detaljer.

BERLINGSKE TIDENDE fortæller henført om den stille, smukke morgen lørdag d. 14. juni, da de 3 dampskibe med de svenske norske (1) og danske studenter ankrer op ud for det lille flagsmykkede fiskerleje Rungsted. Det tager en time for fiskerne at få alle roet i land, hvor en stor menneske mængde modtager dem med jubel og blomster, og fiskerne med en æresport for enden af landgangsbroen.

" Ved Æresporten bleve de modtagne af den Komite, der for Størstedelen bestaaende af Bønder, var traadt sammen for at berede dem en festlig Modtagelse. Af Komiteens Medlemmer bleve Gjæsterne efterhaanden som de ankom, ledsagede paa Vejen til Hørsholm, hvis de ikke, hvad Nogle gjorde, foretrak at dvæle nogle Øjeblikke paa Ewaldshøj, hvor den Sten, der er sat til Minde om Sangeren, var omvunden med en Krands. Det lille venlige Hørsholm var iført sin Festdragt; fra Husene vajede Faner, Guirlander vare trukne over Gaderne og Blomster anbragt alle Vegne. Gjennem den saaledes smykkede By, hilsende til alle Sider

De nordiske Studenters Afreise fra Kjøbenhavn den 17de Juni 1862.

paa Herrer og Damer i Vinduerne, drog Toget til den smukke Slotshave, gennem dens dejlige Alleer op til en stor, aaben Plads, hvor meget lange Borde vare dækkede med en landlig Frokost; i Løvhytter var der rundtomkring anbragt Tønder med Øl, Punsch og Mælk. Og her udfoldede sig nu et Skue, som man først ret kan forestille sig, naar man kjender det smukke Terrain, hvor Scenen var henlagt; den store Plads, omgivet af høje Træer med tætte fyldige Kroner, i hvis Grønt Solens Lys frembragte utallige Nuancer, var pyntet med en Mængde Flagstænger, hvorfra de skandinaviske Farver vaiede, og oplivet ved en uoverskuelig Menneskemasse; Studenter blandede

sig her mellem Bønder, Damer gik omkring og bød Cigarer om; hist laa en Gruppe Upsalensere i Græsset og nød deres Frøkost - her drak en Dansk og Normand "Brorskaal" - der kom en Student vandrende med et Glas Øl i den ene Haand og et Stykke Smørrebrød i den anden - der bød en Dame en Lundenser en Cigar og modtog hans Visitkort i Betaling - hist henne lyder Sangen fra en Quartet - et andet Sted leger en Skare kraftige Svenskere Himmelspræt med nogle jublende Bønderdrenge - der ligger en Student magelig henstrakt paa sin Plaid og ryger med synlig Velbehag sin Cigar, der stikkes en Stok med en hvid Hue højt i Vejret for at samle den upsalensiske Sangerquartet, og nu kappedes de

fire Sangerforeninger om at byde det lyttende Publikum en virkelig kunstnerisk Nydelse, kort sagt, der herskede overalt et Liv og Røre, som Slots- havens ærværdige Trær vist næppe havde drømt om, de nogen- sinde skulle blive Vidne til; det var en fuldstændig fete de champêtre (2), og den utvungne Lystighed og gemytlige Fraternisering, men fremfor Alt det hele tiden dejlige Vejr bevirkede, at denne Fest efter Alles Udsagn var et af Mødets Glandspunkter. Om det saa var et lille Bal under aaben Himmel, saa blev det improviseret og de fremmede Gjæster svingede lystigt Egnen Damer og Piger i Dansen.

Deeltagerne i Studentermødet bleve budne velkommen af Kammeraad Christensen. Derefter talte Distriktslæge Møller fra Usserød. Taleren mindede om det gamle Ordsprog: Man har ikke Fred længer, end Ens Nabo vil; denne Sætning see vi desværre daglig bekræftet, naar vi vende vort Blik mod Syden, hvor vor Arvefjende bestandig gnaver paa det Been, som vi nødigt vil undvære. Men ogsaa vore Naboer mod Nord forstyrre undertiden vor Fred, som for Exempel idag, da de ere dragne hid og have revet os ud af vor daglige Dont og forstyrret vort hjemlige Liv. Vi fordre som billigt er, en Erstatning for denne Fredsforstyrrelse, og denne Erstatning skal være, at vore Gjæster, naar de atter besøge Danmark ikke ville glemme det lille Hørsholm, men lægge deres Vej derigjennem; til

De danske Studenters Lane.

Gjengæld skulle de altid finde en ligesaa hjertelig Modtagelse som idag. Han sluttede med at udbringe et Leve for de svenske, norske og danske Studenter, som mængden besvarede med et nidobbelt Leve." Derefter takkede de norske og svenske studenter, og endelig takkede kandidat V. Rodé (dansk) Hørsholm for det ufor-glemmelige ophold, " som er bleven od til Deel i dag af Hørsholm og dens Omegn, af Bønderne, af Landbefolkningen". På bøndernes vegne takkede proprietæren på Rungstedlund og ønskede alle god rejse. Endnu tog bønderne ikke selv ordet, synes det, men overlod det til det store hartkorn.

Efter de 3 timer i Hørsholm slotspark gik man til ridebanen, hvor der ventede omkring 250 vogne, som skulle transportere de 800 studenter til Hillerød. Der skulle de overnatte og være

Paa Veien mellem Frederiksborg og Fredensborg den 15de Juni 1862. (Slizze af Ludvig Schou.)

med til en fest i Dyrehaven om aftenen.

Bygevejret, som havde plaget hele mødet, begyndte igen på denne køretur til Hillerød og fortsatte næste dag, søndag d. 15. juni, da man spadserer til Fredensborg.

I Fredensborg bliver studenterne budt velkommen af kongen hele kongefamilien. Kongen bød de unge mennesker på mad og drikke i Normandsdalen. Dette måltid blev en særdeles våd fornøjelse, da man fik alle tiders tordenbygge midt i måltidet. Der berettes, at mange søgte ly under bordene med mad og flasker, andre gik spisende og drikkende rundt i regnen og blev ligeså gennemblødte som kager og desserter på bordene.

Heldigvis var vejrguderne nådige mod kongen. Der blev igen opholdsvejr med lidt sol, da majestæten med familie kom til Normandsdalen for at hilse på og høre på diverse taler og hilsener. Fra Fredensborg kørte man med et nyt hold vogne til Helsingør. Efter spisning, taler og sang afsejlede alle studenterne med deres skibe kl. 21 til København.

Ugebladet ILLUSTRERET TIDENDE levede op til sit navn og havde d. 6. juli 2 store trægraveringer fra studentermødet. Der var ét af studenternes afrejse fra København d. 17. juni og ét fra turen fra Hillerød til Fredensborg d. 15. juni.

ILLUSTRERET TIDENDE forholder sig ellers syrligt og ret skep-

tisk til studentermødet og skriver i det hele ikke meget om det. Det syrlige kommer frem i en omtale af festen i Rosenborg Have d. 13.6. om aftenen. Man skriver: "Der var to Gange to Tusind Lamper for lidt i Haven." Desuden slukkede en byge de 200 lamper, men det var da hyggeligt ellers. "Nogle hørte vel nu og da en Smule af en Tale, en Sang, en Skaal, et Leve....". Før mikrofonen må det forøvrigt altid have været et stort problem at få budskabet frem. Det er vel også en del af forklaringen på avisernes lange referater af taler og gengivelse af digte og sange i uafkortet form. Bladets kritiske og skeptiske holdning kommer klarest til orde i en artikel i bladet d. 15. juni. Man konkluderer, at det er ganske udmærket, at de unge mennesker lærer hinanden at kende rent socialt, men det er ikke nok. "Nordens Fremtid kan alene betrygges ved et politisk Forbund, en offensiv og defen-

siv Alliance, en Reorganisati- on af de tre Rigers Hær og Flaade, saaledes at de ere skikkede til i Forening at møde en Fjende, hvad enten han kommer fra Østen eller Syden".

Nogle af de unge mennesker må have taget ideerne alvorligt. 529 svenskere og 106 nordmænd, 7 finner og 3 islændinge meldte sig til den danske hær, da krigen brød ud i 1864.

Noter

1. Iflg. Fædrelandet 12.6. deltog 307 svenskere og 250 nordmænd.

2. fête champêtre - en landlig fest.

3. Lars Lindeberg: Krigen 1864. De så det ske. s. 115, Sesam 1989.

Karen Andersen

EFTERLYSNING

Den eneste oplysning vi har om dette fine gruppebillede er, at det skulle stamme fra Rønneholtgård i Lillerød. Imidlertid er det helt udelukket, at bygningen med den høje træveranda skulle være Rønneholtgård, som vi kender fra fotos og malerier tilbage til 1892.

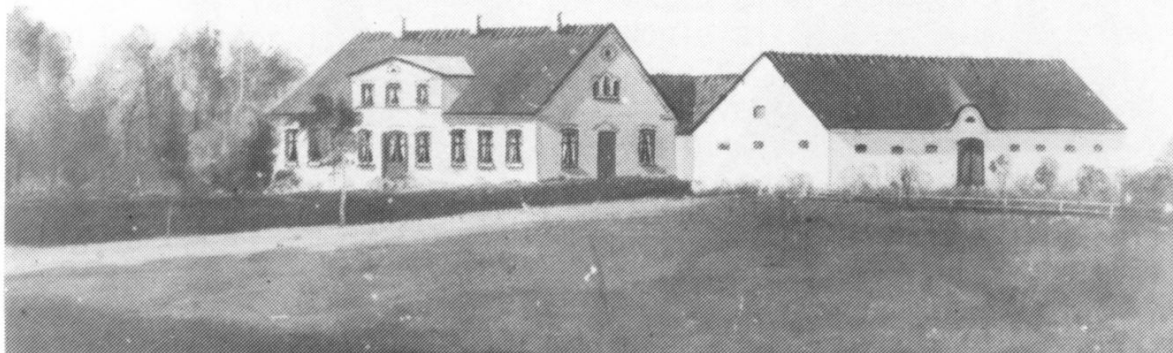
Et notat på bagsiden om indramning og papopklæbning nævner modtageren "Madsens enke", og så er vi alligevel tilbage til Rønneholt, hvor gårdejeren MH Madsen var var sognefoged i mange år-og så ud omtrent som herren med piben.

Hvis nogen kan placere sted og personer, vil det være arkivet en stor hjælp.

Rønneholtgård malet i 1892

RØNNEHOLTGÅRD

Rønneholtgård var den største gård i Lillerød sogn, da den blev solgt til bebyggelse i 1962. Den havde et stateligt ret nyt stuehus, som passede til gårdens hartkorn; men så det sådan ud ?

Ved udskiftningen 1781-1782 var Rønneholtgård den ene af de tre Lillerødgårde, som blev udflyttet, langt væk fra landsbyens hygge og tryghed. Takket være en brandtaksation fra 1792 (1) ved vi, at den nybyggede gård havde 4 længer som for øvrigt alle gårdene i Lillerød. Stuehuset var i den sydlige længe. Det var på 11 fag med 2 stuer, 1 kammer, køkken og bryggers. I nordlængen på 12 fag havde man lade til rug og byg. I vestlængen på 11 fag var der en havrelade samt fårehus og tømmerhus/huggelade. Endelig var der

østlængen på 9 fag med heste- og kostald, hølade, tærskelo og port. Denne beskrivelse viser tydeligt, at koholdet på den tid har været meget lille, da hesteholdet altid var på mindst 4-5 heste. Selv om gården fik et nyt stuehus i årenes løb, blev porten ved med at være i østlængen. Resterne af den flotte alle, som førte op til porten, kan man endnu se ved stien langs østsiden af Rønneholtparken. I den nuværende Enevang ses også endnu nogle træer fra gårdens store have.

For en ordens skyld bør det tilføjes, at alle gårde i Lillerød i 1792 var bygget af bindingsværk med lerkline- de vægge og stråtag. Det ensartede i det gamle bondesamfund kommer også tydeligt frem i stuehusene. De har alle nøjagtig det samme antal rum, men udlængerne er forskelligt indrettede. De 5 gårde, som blev tilbage i Lillerød by 1782, havde alle

flere fag i længerne end udflyttergårdene og vurderedes derfor også højere end sidstnævnte. Rønneholtgård blev vurderet lavest, til 540 rdl., mens Kirkehavegård blev vurderet højest, til 1160 rdl., tæt fulgt af sognefogdens Prøvesten til 1110 rdl. De 3 andre gårde i byen blev vurderet til o. 800 rdl. Disse oplysninger fra brandforsikringsprotokollen svarer smukt til de udflyttede bøn-

ders klager over, at statens "flyttehjælp" var for ringe (2). Det samme syntes også regimentskriveren, som var den embedsmand, der virkelig kendte bøndernes forhold.

- (1) Protokol for Fredsborg og Kronborg Amters Brandkasses forsikrede Bygninger 1792-1800.
(2) Nøglehullet nr 3, 1988 s. 16-20.

Karen Andersen

Den udflyttede gårds oprindelige bygninger blev fornyet efterhånden; over porten læses årtallet 1859 og ifgl. en endnu eksisterende "grundsten" er stuehuset fra 1869.

Rønneholtgård lige inden nedrivningen 1964, fotograferet af Gunvor Bjørn Møller

PAS PÅ HOVEDET

Brevpapir, faktura og regninger - eller f.x. bagerposer har ofte "hoveder" af lokalhistorisk interesse. Måske stammer de fra en interessant virksomhed som enten er nedlagt forlængest eller netop lever i bedste velgående. I denne logo-tid er vi vænnet til, at ethvert firma har et eller andet genkendeligt bomærke, men sådan har det naturligvis ikke været altid. Navnet i den lokale trykkers typografi var nok, men i forrige århundrede begyndte større firmaer i købstæderne at lade bogtrykkerne bruge

symboler og kruseduller i tidens stil til at fremhæve egne fortræffeligheder.

I vort område skal vi ikke vente de svulstige, etikettelignende brevhoveder; men selv de mere ydmyge regningsblokke eller stempler er værd at indsamle, mens tid er. Her får vi nok i stedet for virksomhedens bygninger i tegnet fugleperspektiv med svungne bånd og guilander, blot i en typografisk opsætning noget at vide om indehavere, varemærker osv. Det er som regel almindeligheder, men med den fart forretningslivet skifter, ved vi jo, hvor hurtigt selv sådanne ting bliver historiske.

Desuden får vi en fin oversigt over egnens erhvervsliv.

OHP

POUL BØVING . Købmandshandel

LYNGEVEJ 23 . ALLERØD

TELEFON ALLERØD 304

Den 23/12 1962

Navn

Adresse

Tui Pars
Banne Alle

MELLEMSKOVGÅRD
KOLLERØD PR. ALLERØD

Allerødposten ApS

FREDERIKSBORGVEJ 56 • 3450 ALLERØD

LILLERØD SAVVÆRK

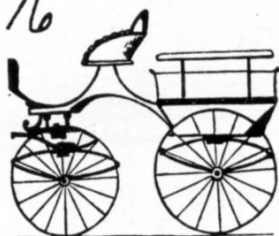

Hans Larsen,

Hjul- og Karetmager.

Lynges Skole

176

Lynges, den 22. December 1962

N: 23

Her Lynges Uggebladet Saguenaad

til

JOHANNES JENSEN,

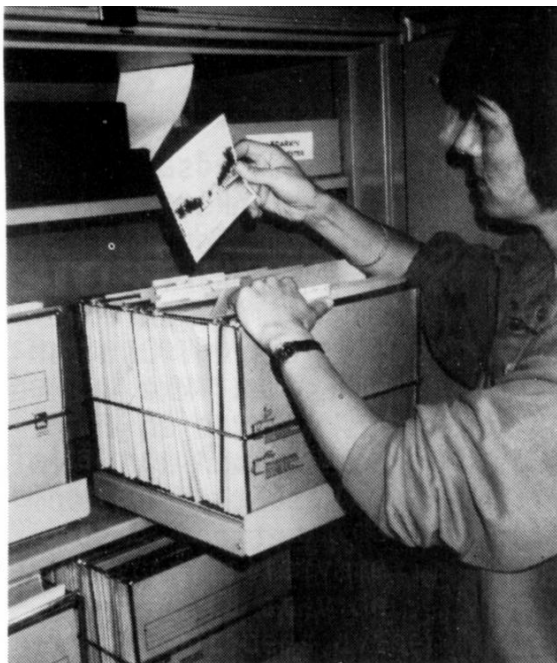
Hjul- og Karetmager.

Lynges Skole

HVAD SKER DER MED BEDSTEFARS SOLDAT- ERBOG, NÅR DEN KOMMER PÅ LOKALHISTORISK ARKIV?

Hvert år afleveres i tusindvis af fotografier, beretninger, skudsmålhbøger, ejendoms-papirer, regnskaber, foreningsproto-koller, attester, avisudklip, film, bånd, kort og meget mere på de lokalhistoriske arkiver rundt om i landet. Alle disse "afleveringer" er sammen med museernes genstande med til at tegne et billede af Danmark. Arkiverne og museerne har delt opgaverne imellem sig således, at museerne tager sig af genstande, så som redskaber, tekstiler, indbo og lignende, mens arkiverne modtager det "flade" materiale; det vil sige alle slags papirer, fotografier/bil-leder og kort. Desuden modtager arkiverne lydbånd, film og vi-deo'er.

Bøger og andet trykt materiale hører i princippet hjemme på biblioteket, men lokale "små-tryk" - foreningsblade, -ved-tægter og lignende, som man ikke kan forvente at finde på biblioteket, modtager og gemmer vi, da de ellers går tabt. Det enkelte lokalarkiv samler og gemmer kun de "arkivalier", der fortæller om netop det sogn eller den kommune, som arkivet dækker. Er der intet lokalarkiv, bliver det lokalhistoriske ma-teriale ikke bevaret.

Billedsamlingen opbevares i brandsikre skabe.

Men det er ikke nok blot at indsamle og gemme effekterne i arkivkasser og i skabe. Man skal også på en nem og hensigts-mæssig måde kunne finde det enkelte arkivalie frem igen, så dets informationer kan bruges. Det første der sker, når man afleverer noget til arkivet er, at materialet bliver grovsortet, og der bliver skrevet en indkomstjournal. Det er et trykt skema, der udfyldes med oplysninger om navn på giver, hvor materialet stammer fra, hvad det indeholder samt eventuelle bemærkninger, der er vigtige for den senere place-ring. Det kan f.eks. være op-lysninger om motivet på et fo-tografi eller informationer, der har betydning for arkivali-ernes kildeværdi. Desuden noteres det, hvis giver har særlige ønsker vedrørende materialets tilgængelighed ud over den normale klausulering på 50 år. Personsager båndlæg-ges automatisk i 80 år og sær-ligt følsomt materiale i 100 år. Alt mærkes nu med et indkomst-

journalnummer, der også påføres indkomstjournalblanketten.

En kopi af indkomstjournalen indsættes i "giver-kartoteket" så vi altid kan finde en aflevering gennem giveren. Det har betydning, hvis man ikke ved eller kan huske, hvad en aflevering indeholdt, men kun hvem der kom med den. En anden kopi af indkomstblanketten følger sagen, og originalen indsættes i "indkomstmappen" i nummerorden.

REGISTRERING

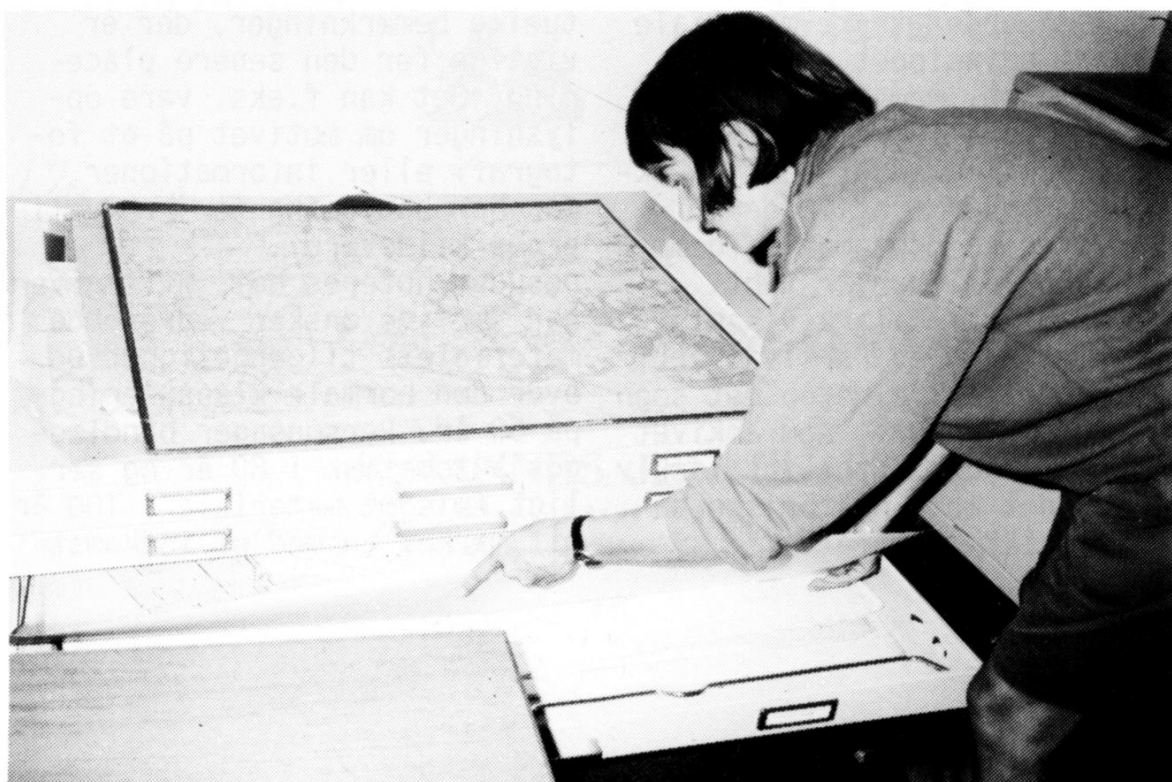
Herefter registreres afleveringen. Man deler materialet ud i én eller flere arkiver (arkivfonds), der hver får et A-nummer. Det vil sige, at hvis en aflevering består af f.eks. regnskabsbøger fra Slagter Olsen, protokoller fra gymnastikforeningen, som hans kone har været formand for, ejendoms-papirer fra den "fædrende" gård samt bedstefaderens soldaterbog,

bliver der fire arkivfonds af afleveringen, nemlig: "Slagter Olsens erhvervsarkiv", (f.eks. A15), "Gymnastikforeningens arkiv", (A16), "Heinegårds erhvervsarkiv", (A17) samt "Hans Sørensens personarkiv", (A18). Er der kun papirer fra én person eller institution, bliver der kun én arkivfond af en aflevering.

Nu udfærdiges en registreringsblanket for hvert arkivfondnummer (A15-A18), hvorpå indkomstjournalnummeret overføres, og de enkelte arkivalier beskrives. På den måde kan man altid finde tilbage til indkomstjournalen og se hvor materialet stammer fra.

Herefter udfyldes søgekort til kartoteket, så man senere kan finde f.eks. slagterens regnskabsbøger. Det er lidt forskelligt, hvor mange søgekort der skrives til de enkelte arkivalier, men man prøver at sikre sig, at vigtige informationer

Arkivets store kortsamling omfatter fotostater af de gamle matrikelkort.

ikke går tabt på grund af manglende registre, mens man samtidig må tage hensyn til arkivets ressourcer.

Til sidst lægges de enkelte arkivfonde i nummererede syrefri læg og kasser, hvor de gemmes "for tid og evighed" - eller til nogen skal bruge dem.

FOTOGRAFIER

Hvis en aflevering indeholder fotografier, bliver disse taget fra, når indkomstjournalen er udfyldt. Fotografierne ligger i et særligt billedarkiv, der er opdelt efter motiv i person-, topografisk- og emnemæssigt arkiv. Hvert billede får sit eget nummer, der består af indkomstnummer, ét B samt et løbenummer. Herefter skrives søgekort til hvert enkelt fotografi, f.eks. ét kort på hver person på billedet, ét kort på gården i baggrunden og ét kort på "hestekøretøj", fordi der til venstre i billedet står en flot hestevogn. Herefter kan fotografiet findes igen via både person-, topografisk- og emneregister. Fotografierne lægges i syrefri læg i syrefri kuverter, der sættes på plads i systemet.

KORT

Alle former for landkort lægges efter indkomstjournaliseringen i vores kortsamling. Her placeres de enkelte kort efter, hvor stort et område de dækker geografisk.

LYDBÅND, FILM OG VIDEO

Før i tiden udskrev vi alle lydbånd, men vi er på det sidste

gået over til "sekvensregistrering" af alle lydbånd, film og videoer. Det betyder, at man gennemspiller båndet eller filmen og noterer, hvornår der skiftes emne. Derefter udfærdiges en oversigt over, hvad der findes på båndet, og man kan nu let finde frem til det ønskede emne via søgekort.

PLACERING

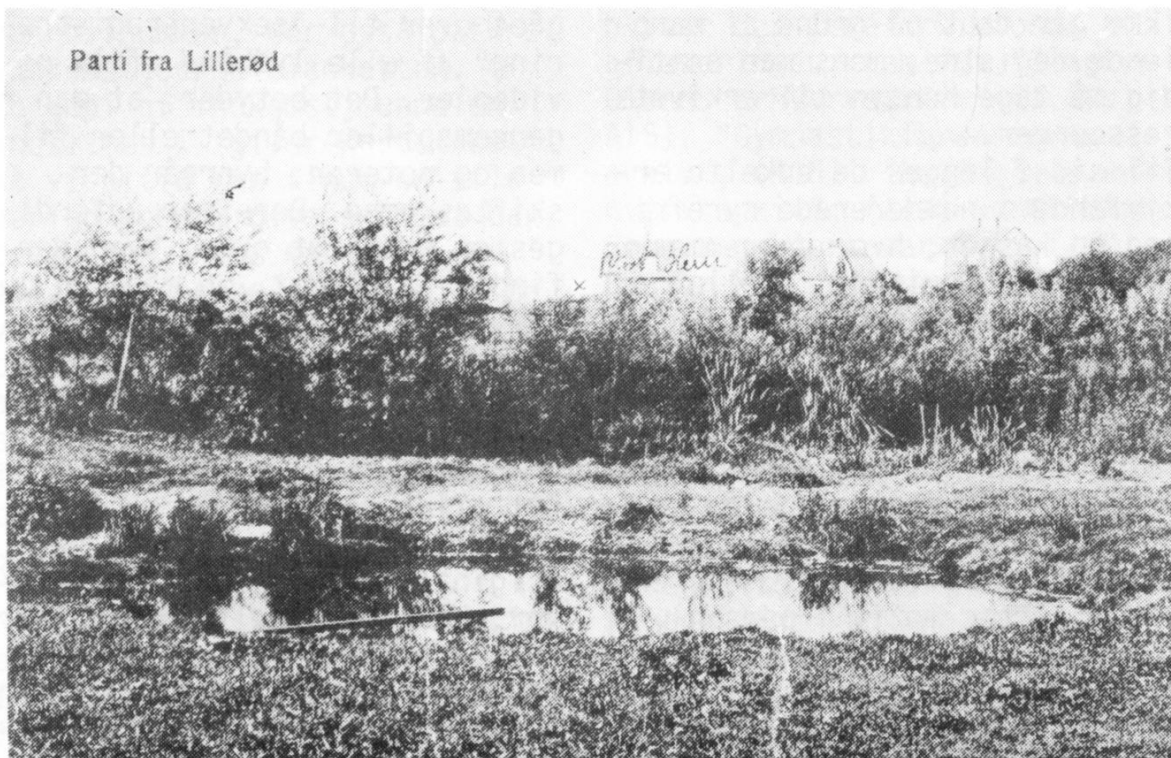
Det aller sidste, der sker med en aflevering, er, at man på originalindkomstjournalen skriver, hvor de enkelte arkivalier er placeret; f.eks. at Olsens bedstefars soldaterbog skal findes under A18. Originalen flyttes over i mappen med "afsluttede sager", og man kan tage fat på den næste indkomst. Det kan godt tage lang tid at færdiggøre en stor aflevering, men til gengæld har man nu meget stor sikkerhed for, at informationer ikke forsvinder og sager ikke bliver væk. Kommer der senere

NYE AFLEVERINGER

Kommer der senere materiale til en allerede eksisterende arkivfond skrives en ny indkomstjournal med eget nummer, så den nye aflevering kan adskilles fra de gamle. Ved registreringen bruges det eksisterende A-nummer således, at f.eks. alt gymnastikforeningens materiale kommer til at ligge sammen i A16-kassen.

Birthe Skovholm

Parti fra Lillerød

Motivet er fra Prins Valdemars Alle, set mod møllen.

LILLERØD -ET HUL I JORDEN

Egentlig troede vi ikke, at det skulle være muligt at støde på flere nye postkortmotiver fra Lillerød, der må siges at være et meget lille område for postkortudgivelser.

Men for nylig dukkede 4 nye motiver op, og endda ad lidt specielle omveje: På en antikudstilling i Helsingborg fandt en lokal samler i en kasse postkort 4 kort fra Lillerød, sendt mellem 1905 og -10 til Sverige.

Og dermed yderligere lidt lokal historie, for afsenderen afslørede sig især, fordi der over et

hus på et motiv var påskrevet: "Vort Hem". Huset er tydelig nok villaen "Lilladal" på MD Madsensvej 4 (nu skoforretning), som har givet navn til vejen Lilledal - fordansket, så historien gik tabt. Lilladal blev nemlig opført og navngivet af indvandrede skånske kurvemagere, nær familie til den familie Johansson, der producerede spånkurve på Tokkekøbvej fra 1902. På MD. Madsensvej monterede man kun hanke på halvfærdige kurve, men det er en helt anden spændende historie.

Tilbage til postkortene, der nok hører til dem med de særeste motiver: F. eks. det med et vandhul i jorden og lidt by i baggrunden.

Et kig op ad Frederiksborgvej: I baggrunden ses Musikergårdens hvide længe. Husene til højre er den vognmandsforretning, der siden blev til "Autobørsen", nu boligblokkene.

Vandhullet er en del af et sumpet område bag kroen, vel omtrent hvor Fritz Hansensvej nu er. Byen Lillerød blev skildret nådesløst: Et par huse på Prins Valdemarsalle, byen set fra "bagsiden", dvs skovkanten ved Kratbjerg eller et kik ned

af Frederiksborgvej ud for en vognmandsforretning og musikergården i baggrunden. Naturligvis er vi glade for disse ydmyge billeder, der jo mere ærligt end alle de overromantiserede, viser os eagen.

Ole Høegh Post

Motivet er stationspladsen med Lillerød kro til venstre

Dette har ikke noget med lokalhistorie at gøre ! Det fremmedartede skue er Flakfortet midt i Øresund, der som bekendt var målet for LAFAKs forårsudflugt i juni.

Lokalhistorisk Arkiv på Frederiksborgvej 59, Lillerød har åbent hver TIRSDAG kl. 9-13. Der er åbent hus hver første ONSDAG i måneden fra oktober-maj, samt efter aftale med arkivleder Birthe Skovholm formiddage man-tors på arkivets tlf : 42 27 08 91

Henvendelse kan også ske til :

Ole Høegh Post, (formand) tlf. 42 27 53 26
Wolthersvej 6, Lillerød , 3450 Allerød

Karen Andersen (sekretær) tlf. 42 27 51 73
Cedervangen 32, Lillerød 3450 Allerød

Nøglehullet er medlemsblad for Lokalhistorisk Arkiv & Forening i Allerød Kommune. Dette nr. er redigeret af Birthe Skovholm og Ole Høegh Post, Trykt af Preben Jensen i 300 eks. Aug. 1992

ISSN 0905-4146